

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

„СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ФНРЈ“ излази истовре-
мено у српском, хрватском, словеначком и
македонском издању два пута недељно и по
потреби. — Огласи по тарифи. — Текући
рачуни код Народне банке ФНРЈ бр. 1-470880
— Текући рачун Продајног одељења 1-670880
— Поштом платена у готову

Среда, 15 децембар 1948

БЕОГРАД

БРОЈ 108

ГОД. IV

Цена овом броју је 12.— дина. — Преплата
за целу 1948 годину износи 450.— дина., а
само за једно полугође 225.— динара. —
Редакција: Бранкова улица бр. 18—20. —
Телефони Редакција 28-838, Администра-
ција 27-595. Рачуноводство 22-619. Есте-
дница 26-276.

883.

На основу члака 74 тач. 6 Устава, а у вези чл. 4
тач. 9 Закона о Президијуму Народне скупштине
ФНРЈ, Президијум Народне скупштине ФНРЈ про-
глашује Закон о проналазцима и техничким усавр-
шењима који су донели Савезно веће и Веће народа
Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од
28 новембра 1948 године а који гласи:

ЗАКОН

О ПРОНАЛАСЦИМА И ТЕХНИЧКИМ УСАВРШЕЊИМА

С обзиром на одлучујући значај напретка техни-
ке за социјалистичку изградњу народне привреде
у Федеративној Народној Републици Југославији, а
у циљу:

потстицања и правилног усмеравања на-
предка технике као неопходног услова за
развој индустрије пољопривреде и осталих
грана народне привреде;

омогућавања свестране проналазачке де-
латности трудбеника наше земље у којој про-
налазаштво више није предмет капиталистичке
експлоатације и конкуренције;

даљег omasовљења проналазаштва не само
међу научно-истраживачким и инжењерско-
техничким кадровима, него и међу радничком
класом уопште на свим радним местима наше
привредне изградње;

потврде и обезбеђења личних и имовинских
права проналазача, новатора и рационализато-
ра;

даљег развоја стваралачког социјалистич-
ког такмичења наших трудбеника као важног
услова за подизање производности рада и
развијање проналазачких, новаторских и ра-
ционализаторских наклоности и способности
наших грађана и стварања новог социјалистич-
ког односа према раду;

обезбеђења међународне сарадње у обла-
сти проналазаштва у циљу техничког, матери-
јалног и културног напретка свих народа уз
поштовање начела узајамности,

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

доноси

ЗАКОН О ПРОНАЛАСЦИМА И ТЕХНИЧКИМ УСАВРШЕЊИМА

I. Опште одредбе

Члан 1

Проналазачка делатност, проналазци и техничка
усавршења (рационализације) грађана у Федератив-

ној Народној Републици Југославији стоје под па-
рочитом заштитом и старањем државе.

Држава преко надлежних органа и предузећа,
а нарочито преко научно-истраживачких института,
лабораторија, бироа и других истраживачких уста-
нова омогућаје, поттиче и развија проналазачку де-
латност.

Члан 2

Заштићује се право на проналазак, као и право
на техничка усавршења.

Носиоци ових права могу бити грађани, као и
радни колективи и установе.

Члан 3

Проналазак у смислу овог закона јесте нова ства-
ралачка примена комбинације природних закона изра-
жена у решењу одређеног техничког проблема
(механичког, хемијског, електротехничког, зоотехнич-
ког, биотехничког итд.), која се може применити у
условима индустријске и пољопривредне производње
или које друге гране народне привреде.

Проналасци који садрже и научно откриће бивају
посебно узимани у обзир.

Члан 4

Проналазак мора по својим битним обележјима
бити нов.

Проналазак се неће сматрати као нов ако је:

а) путем штампе или на други начин објављен и
тако описан да би га стручњаци могли употребити;

б) у нашој земљи јавно употребљаван, излаган
или приказан тако да су га стручњаци могли
употребити. Изузетно може се сматрати као нов про-
налазак за који се тражи проналазачко сведочанство
који је у нашој земљи, на основу наређења надле-
жног државног органа и услед неодложности непо-
средне примене проналазка у народној привреди, дат
на искоришћавање.

Члан 5

Техничко усавршење јесте или техничко унапре-
ђење или рационализаторски предлог.

Техничко унапређење јесте нова стваралачка
примена познатих метода и проналазак на посто-
јећи технолошки процес, која представља рационали-
зније решење одређеног техничког проблема.

Техничко унапређење представља новаторство.

Рационализаторски предлог представља усаврша-
вање или побољшање производног процеса рациона-
лијним искоришћавањем постојећег техничког уре-
ђаја, материјала или радне снаге, или које побољ-
шава организацију и непосредно управљање привре-
дом, а које при том не уноси битне новине у тех-

ничке конструкције или технолошке процесе произвођења,

Члан 6

Техничко унапређење и рационализаторски предлог сматраће се као нови ако дотле нису били познати или примењивани у одређеној грани привреде.

Разна лица могу истовремено у разним привредним гранама стећи право на исто техничко унапређење или рационализаторски предлог, ако су их створила независно.

Члан 7

Право на проналазак односно на техничко усавршење припада само стварним ауторима проналазачког односно техничког усавршења.

Члан 8

За иностранца лица, у погледу стицања свих права одређених овим законом, важе међународни уговори. Ако тих уговора нема, важи начело узajемности.

II. Заштита права на проналазак

Члан 9

Заштита права на проналазак потврђује се давањем посебне државне исправе.

Ова државна исправа издаје се у виду проналазачког сведочанства или у виду патента.

Сваки проналазач има право да бира између ова два начина заштите свог права на проналазак.

Члан 10

Заштита се не може дати:

а) за проналазке којих су циљ и употреба противни законима и друштвеном моралу у Федеративној Народној Републици Југославији;

б) за изумна правила и начела као таква;

в) за материје произведене хемијским путем и оне које служе за људску и сточну храну или уживање или као лекарије. Али нов поступак за израду ових материја може бити предмет заштите.

Презимљаци у материјама које служе за лечење, за људску и сточну храну или за уживања, а које нису произведене хемијским путем, могу се заштити само путем проналазачког сведочанства.

Патенти се могу издавати само за нови поступак израде материја наведених у претходном ставу овог члана.

1) Проналазачко сведочанство

Члан 11

Проналазачким сведочанством признаје се проналазачу право на његов проналазак.

Добивањем проналазачког сведочанства проналазач стиче право на назив „проналазач“. Проналазач може тражити да проналазак добије његово име или који други посебни назив, који ће се означавати на израђеним или паковању. Решење о томе доноси државни орган који издаје проналазачко сведочанство.

Члан 12

Давањем проналазачког сведочанства производ стваралачког рада проналазача постаје општенарска имовина државе тиме непосредно стиче право искористивања проналазача.

Проналазачу коме је издато проналазачко сведочанство држава обезбеђује материјалну накнаду.

Члан 13

Давањем проналазачког сведочанства држава преузима на себе старање о остварењу проналазача.

Задружне и друге друштвене организације, које учествују у социјалистичкој привреди, могу искористивати проналазак ако се он односи на њихову законима и општим прописима одређену делатност.

Члан 14

Ако је на проналазку заједнички радило више лица, свако од њих има право на проналазачко сведочанство, у коме ће се назначити да је проналазак постигнут заједничким радом тих лица (колективни проналазак).

Ако је до проналазача дошло у вези са радом проналазача у научно истраживачком институту, конструктивном бироу, опитној станици, лабораторији, установи и предузећу, задружној или другој друштвеној привредној организацији, право на проналазачко сведочанство има проналазач, уз назначење на сведочанству оне јединице у којој је проналазак учињен.

Ако је проналазак резултат заједничког рада, искуства и праксе у установи, предузећу, задружној или другој друштвеној привредној организацији, а не личне иницијативе појединих проналазача или групе проналазача, право на проналазачко сведочанство има само установа односно предузеће, задружна или друга друштвена привредна организација у којој је проналазак учињен (заволски проналазак).

Члан 15

У следећим случајевима може се издати само проналазачко сведочанство:

1) ако је до проналазача дошло у вези са истраживачким радом проналазача у научно-истраживачким институтима, конструкционим бироима, опитним станицама, лабораторијама и другим државним задружним и друштвеним установама и предузећима;

2) ако је до проналазача дошло на тражење државних надлежстава, установа и предузећа, задружних и друштвених организација;

3) ако је проналазач ради обредне и разраде проналазача добио новчану или другу материјалну помоћ од стране државног надлежства, установе или предузећа, задружне или друштвене организације;

4) ако је пронађен нов начин лечења болести који је у пракси проверен и одобрен од надлежних органа;

5) ако је произведена нова врста семена или нова значајнија врста стоке.

2) Патент

Члан 16

Патентом проналазач стиче право својине на овој проналазак.

Добивањем патента проналазач стиче право на назив „проналазач“.

Члан 17

Патент траје петнаест година рачунајући од дана објаве проналазача и за то време су заштићена сва права његовог сопственика по прописима овог закона.

Проналазач који је добио патент задржава назив проналазача и после истека тога рока.

Члан 18

Право на стицање патента (право из пријаве патента), као и право на патент, прелази на наследнике проналазача у границама времена важења ових права.

Члан 19

Право на стицање патента и патент могу бити предмет купопродаје а могу се и по другом правном основу у целини или делимично пренети на другог.

Сопственик патента може дати другом одобрење за потпуно искоришћавање проналаско (потпуна лиценца) или за његово делимично искоришћавање (делимична лиценца).

Грађанин Федеративне Народне Републике Југославије сопственик патента или иностранни грађанин сопственик патента који је створен у Федеративној Народној Републици Југославији, дужан је да првенствено понуди продају патента или права на искоришћење патента држави преко надлежног министарства односно комитета Владе ФНРЈ. У случају и кад надлежно министарство или комитет Владе ФНРЈ да изјаву да нема интереса у погледу патента или права на искоришћење патента, сопственик може располагати слободно овим правима сагласно одредбама овог закона.

Члан 20

На патентима који се издају лицима која нису проналазачи мора бити означено име проналазача, ако он то захтева.

Члан 21

Патент се може издати на име више лица ако га заједнички затраже, злим им се делови неће одређивати.

Члан 22

Установе, предузета или друге јединице, као и лица која су пре пријаве проналаска, независно од проналазача, искоришћавала у нашој земљи проналазак али не јавно, или учинила све припреме за његово искоришћавање задржавају право даљег искоришћавања проналаска без обавезе на накнаду лицу које је за исти проналазак добило патент.

Члан 23

Ако сопственик патента или његов наследник, сам или преко других не искоришћава проналазак или га не искоришћава у довољној мери, а не може оправдати немогућност искоришћавања, надлежни окружни суд може, пошто протекну три године од дана објаве издатог патента, одлучити о одузимању патента, односно одредити потпуно или делимично искоришћавање патента (принудна лиценца).

Ово не важи за патенте чији је сопственик држава.

Члан 24

Ако је проналазак од нарочите важности за државу, а са сопствеником патента односно лиценце не може се постићи споразум о уступању држави права на искоришћавање проналаска, Савезна управа за проналазачтво може донети решење о одузимању патента, односно о одређивању принудне лиценце, утврђујући уједно висину накнаде сопственику патента односно лиценце.

Члан 25

Проналазач који је за проналазак добио патент, односно његови наследници, могу, уколико патент нису пренели на друга лица или одобрили лиценцу, тражити да се патент замени проналазачким сведочанством.

Члан 26

У поступку око издавања патента плаћају се таксе.

За одржавање законске заштите издатог патента одређује се прогресивна такса која се плаћа сваке године за све време трајања патента.

Сви уговори о давању лиценце и о преносу права на стицање патента и права на патент морају бити регистровани у Савезној управи за проналазачтво.

3) Допунски проналаски

Члан 27

Проналазак се сматра допунским ако се њиме утврђује основни проналазак за који је проналазачу већ издато проналазачко сведочанство или патент, и ако се проналазак не може самостално искоришћавати без развијет основног проналаска.

Заштита права на допунски проналазак потврђује се издавањем зависног проналазачког сведочанства или зависног патента.

Члан 28

Ако је за развијет, основни проналазак издато проналазачко сведочанство, за допунски проналазак издаје се зависно проналазачко сведочанство под условом да од дана издавања проналазачког сведочанства за основни проналазак није прошло више од петнаест година. После овог рока проналазачу допунског проналаска издаје се проналазачко сведочанство као за самостални проналазак.

Пријава допунског проналаска, поднета од стране пријавиоца основног проналаска пре истека рока од шест месеци од дана издавања проналазачког сведочанства за основни проналазак, има првенство пред сваком другом пријавом поднетом од стране другог лица у истом року.

Члан 29

Ако основни проналазак за који је издато проналазачко сведочанство није искоришћаван, већ се искоришћава тек у вези са допунским проналазачком, накнада и повластице предвиђене овим законом припадају обојици проналазача.

Члан 30

Ако је за основни проналазак издат патент за допунски проналазак ће се, на тражење проналазача, издати зависно проналазачко сведочанство или зависни патент.

Ако је за допунски проналазак издат зависни патент или зависно проналазачко сведочанство, овај се може искоришћавати под истим условима као основни проналазак.

Члан 31

Ако је допунски проналазак, за који је издат зависни патент, од нарочите важности за државу, а са његовим сопствеником не може се постићи споразум о уступању држави права на искоришћавање допунског проналаска, надлежни државни орган може донети решење о одузимању зависног патента односно о одређивању принудне лиценце, утврђујући уједно и висину накнаде сопственику зависног патента.

Члан 32

Зависни патент губи важност заједно са основним патентом.

Ако проналазачко сведочанство или патент који су издати за основни проналазак престану важити из

разлога који нису у вези са допуњским проналаском, зависно проналазачко сведочанство односно зависни патент постају самостално проналазачко сведочанство односно самостални патент.

У свим другим питањима, на зависни патент примењују се одредбе овог закона прописане за самостални патент.

III. Заштита техничких усавршења

Члан 33

Заштита права на техничко унапређење потврђује се издавањем дипломе о техничком унапређењу — новаторској дипломи.

Добивањем дипломе стиче се назив новатора, који се обавезно уписује у диплому заједно са личним именом носиоца тога права.

Члан 34

Заштита права на рационализаторски предлог потврђује се издавањем уверења о рационализаторском предлогу — рационализаторско уверење.

Добивањем уверења стиче се назив рационализатора, који се обавезно уписује у уверење заједно са личним именом носиоца тога права.

Члан 35

Издавањем новаторске дипломе и рационализаторског уверења држава стиче право искоришћавања одређеног техничког унапређења, односно рационализаторског предлога.

Држава обезбеђује накнаду и друге повластице новаторима и рационализаторима сагласно одредбама овог закона и других на основу њега донетим прописима.

У погледу обавеза и овлашћења за искоришћавање техничких усавршења важе одговарајућа одредаба овог закона прописана за проналаске за које се издаје проналазачко сведочанство.

IV. Права и дужности проналазача, новатора и рационализатора

Члан 36

Права и дужности проналазача, новатора и рационализатора заснивају се на јединству заштите њихових личних интереса и друштвених интереса, као и на степену друштвене корисности проналазака и техничких усавршења.

1) Права и дужности носиоца проналазачког сведочанства

Члан 37

Право лица које је за проналазак добило проналазачко сведочанство није временски ограничено.

Члан 38

Право на стицање проналазачког сведочанства и на издато проналазачко сведочанство припада на наследнике проналазача.

У случају смрти проналазача право на накнаду прелази на његове наследнике.

Члан 39

Проналазач чији је проналазак примљен на искоришћавање има право на накнаду.

Проналазачу коме је издато проналазачко сведочанство може се давати награда пре почетка искоришћавања његовог проналазка, ако је искоришћавање

одложено док се не постигне технички ниво који је постављен у важећем комплексном привредном плану.

Члан 40

Висина накнаде одређиваће се по правили у зависности од:

- а) техничког значаја и степена друштвене корисности проналазка;
- б) уштеде и других корисних ефеката које примена проналазка производи за народну привреду;
- в) степена довршености проналазка;
- г) трајања примене проналазка;
- д) значаја проналазка за комплексни привредни план.

Члан 41

Накнада за проналазак ће се исплаћивати у једнократном износу, у виšekратним износима или на други начин који Влада ФНРЈ посебним прописима одреди.

При одређивању накнаде узете се у обзир и дали проналазак у једном делу технолошког процеса не претставља истовремено и техничко унапређење процеса узетог у целини, у ком случају ће проналазач добити накнаду и за техничко унапређење.

Члан 42

Висину накнаде за проналазак и начин њене исплате одређује надлежни републички односно савезни министар или претседник комитета, као и руководиоци органа задружне или друге друштвене организације у чијој се надлежности налази установа, предузеће или друга јединица која је добила проналазак на искоришћавање.

Министар, односно претседник комитета може овластити руководиоце дирекција да одређују висину накнаде за проналазак и начин њене исплате, уколико су предузећа којима они руководе добила право на искоришћавање проналазка.

Против решења о висини накнаде и о начину њене исплате може се поднети жалба министру, претседнику комитета, односно највишем органу задружне или друге друштвене организације, а у случају да је решење донео министар или претседник комитета жалба се подноси влади народне републике, односно Влади ФНРЈ.

Члан 43

Накнада за проналазак који је дело више лица дели се између њих према њиховом споразуму.

Ако је проналазачко сведочанство издато на име предузећа, установе, бироа, задружне или друге друштвене привредне организације накнада за заводски проналазак припада у виду премија свима сарадницима према степену њиховог учешћа у проналаску.

Члан 44

За проналазак који учини лице у државној служби или запослено у друштвеној или задружној организацији, накнада припада проналазачу без обзира на његов службени положај или звање.

Проналазач губи право на накнаду ако је знао за примену свог проналазка а није приступио остварењу свог права на накнаду за време од три године од дана настанка тог права.

Члан 45

Проналазачу чији је проналазак одређен за искоришћавање припадају све пореске и друге повластице и одакнања која су прописана за ауторе научног, књижевног и уметничког дела. Они могу имати и друге повластице које прописује Влада ФНРЈ.

Проналазачу припада, под једнаким законским условима, право првенства у добијању положаја и звања у научно-истраживачким установама у Федеративној Народној Републици Југославији.

Проналазач има право да учествује у разрађивању и испитивању свог проналаска. Изузетак од овога може одредити у случају државне потребе надлежни републички односно савезни министар или председник комитета.

Члан 46

Дужности проналазача јесу:

- а) да се лично стара о остварењу и даљем усавршењу свог проналаска;
- б) да пружи веран и јасан опис свог проналаска;
- в) да органима који разрађују и искоришћавају проналазак даје све материјалије и потребна обавештења о проналаску;
- г) да чува као поверљиве податке све чињенице о проналаску чије би објављивање било од штете по државне интересе.

Исте дужности има и проналазач који тражи право патента.

2) Права и дужности новатора и рационализатора

Члан 47

Право новатора на техничко унапређење и право рационализатора на рационализаторски предлог не може бити предмет преноса на другог.

Ова права нису временски ограничена. Председник Савезне односно републичке планске комисије може објавити да услед општег техничког превазилажења примењиваних техничких усавршења право на одређено техничко усавршење престаје.

Члан 48

Аутори техничког унапређења и рационализаторског предлога имају право на назив новатора односно рационализатора.

Члан 49

Висина и начин исплате накнаде новаторима и рационализаторима чији су предлози примљени на искоришћавање, одређиваће се према посебним прописима које доноси Влада ФНРЈ сагласно правилима о накнадама проналазача.

Члан 50

Надлежство, установа, предузеће, задружна и друга привредна организација која је прва приступила примени техничког усавршења пре издавања дипломе о техничком унапређењу, односно узерења и рационализаторском предлогу, може одредити новатору односно рационализатору претходну накнаду у виду премије.

Члан 51

Посебним прописима Владе ФНРЈ може се одредити у којим случајевима и под којим условима право на накнаду може прећи на наследника новатора или рационализатора.

Члан 52

Новатори и рационализатори имају право на почастице као и проналазачи.

Члан 53

Новатори и рационализатори имају исте дужности које су овим законом прописане за проналазаче.

V. Руковођење проналазаштвом и унапређењем проналазачке делатности

Члан 54

Савезна планска комисија је највиши државни орган за руковођење проналазаштвом и унапређењем проналазачке делатности.

Задатак Савезне планске комисије је да врши опште планирање проналазачке делатности, да се стара о развоју проналазаштва и о правилној и благовременој примени свих корисних проналазачких техничких усавршења, као и да обезбеди заштитну права проналазача, новатора и рационализатора.

Члан 55

У саставу Савезне планске комисије установљава се Савезна управа за проналазаштво као централни државни орган за непосредно руковођење заштитом проналазача.

Савезна управа за проналазаштво врши:

- а) испитивање новости пријављеног проналаска;
- б) регистрацију проналазачких сведочанстава и патената;
- в) објављивање описа и нацрта проналазача у посебним списима за одобрена проналазачка сведочанства и патенте; објављивање нацрта и описа важнијих техничких усавршења;
- г) издавање „Билтена проналазача“;
- д) међународну размену публикација о проналазачима и техничку информацију о најновијим проналазачима у Федеративној Народној Републици Југославији и другим земљама;
- ђ) друге послове одређене овим законом и прописима донетим на основу њега.

Члан 56

У саставу републичких планских комисија оснива се управа за проналазаштво. Задатак управе је да води општу евиденцију техничких унапређења и рационализаторских предлога пријављених републичким надлештвима, установама, предузећима, задружним и другим друштвеним привредним организацијама; да објављује техничка унапређења и рационализаторске предлоге са кратким описом; да врши размену материјала о техничким усавршењима са одговарајућим управама других народних република; да обавезно подноси извештај Савезној управи за проналазаштво о техничким унапређењима и рационализаторским предлозима; и да обавља послове које јој одреди Савезна управа за проналазаштво.

Члан 57

Министарства и комитети Владе ФНРЈ и влада народних република, као и главни задружни савези имају за задатак: да у оквиру своје надлежности организују проналазачку делатност; да руководе евиденцијом, разрадом и применом проналазачких техничких усавршења у својој привредној грани; да непосредно разрађују крупне проналаске и техничка усавршења и да израђују планове за њихову примену; да подносе на потврду Влади ФНРЈ, односно влади народне републике, планове за примену најважнијих проналазачких усавршења; да организују експерименталне установе и станице за разраду проналазачких усавршења; да подносе Министарству спољне трговине проналаске за патентирање и примену у иностранству; и да врше све послове одређене овим законом и прописима донетим на основу њега.

Члан 58

Предузећа и друге привредне јединице, научно-истраживачки институти и заводи дужни су као непосредни органи за руковођење проналазаштвом: да

у свом делокругу помажу и унапређују развитак проналазачке делатности и да усмеравају проналазачку иницијативу на решавање најважнијих техничких задатака одређене производње; да непосредно разрађују и испитују проналаске и техничка усавршења и њихову корисност; да настоје да се корисни проналасци и техничка усавршења на време и у потпуности примењују и искоришћавају у привреди; да штите права аутора проналаска и техничког усавршења; и да врше друге послове одређене овим законом и прописима донетим на основу њега.

Наведене дужности непосредног руководства проналазачким радом у задругама врше срески задружни савези.

Члан 59

Предузећа и друге привредне јединице, научно-истраживачки институти и заводи ослањаће се у остваривању својих дужности непосредног руковођења проналазачком делатности на синдикате, нарочито у погледу масовне помоћи проналазачком раду и развијања проналазачке иницијативе трудбеника.

VI. Поступак за остварење права на проналазак и права на техничка усавршења

1) Поступак за остварење права на проналазак

а) Пријава

Члан 60

Пријаву за издавање проналазачког сведочанства подноси проналазач, његов наследник или, на захтев проналазача, установа односно предузеће у коме је проналазак учињен. Свака пријава за издавање проналазачког сведочанства може се односити само на један проналазак.

Пријава сваког проналаска подноси се министарству или комитету Владе ФНРЈ, министарству комуналних послова народне републике односно главном задружном савезу, у чију надлежност према својој природи и намени долази одређени проналазак.

Члан 61

Пријава се подноси писмено. Она мора да садржи: презиме и име проналазача, занимање, пребивалиште односно боравиште, адресу (за стране држављане и назначење држављанства), као и стварни назив проналаска. Ако се пријава подноси преко пуномоћника, она мора садржати и о њему исте податке као и за проналазача. Пријава мора бити приложен опис проналаска и сви потребни нацрти.

Суштина проналаска мора бити изложена јасно, тачно и потпуно тако да се из списка види у чему је новост проналаска и да се према овом опису проналазак може остварити. На крају описа проналазач мора истаћи захтев у погледу заштите проналаска.

Пријава, опис и нацрти подnose се у три примерка.

Ако пријава није састављена у прописаном облику, надлежни орган позваће пријавиоца да је исправи или допуну у року који му одреди.

Члан 62

Првенство пријаве рачуна се од дана и часа када је пријава примљена од надлежног органа. О примљеној пријави издаје се потврда, са знаком дана и часа предаје.

Ако пријави нису приложени описи и потребни нацрти, као дан пријема сматра се дан кад су примљени опис и нацрти.

Члан 63

Пријавилац може у року од тридесет дана од дана пријема пријаве од стране надлежног органа допунити и исправити поднети опис и нацрте, не мењајући суштину проналаска. Ако су накнадно поднете допуне и исправке промениле суштину проналаска, узмеће се да је проналазак пријављен у време када су ове допуне и исправке примљене код надлежног органа и уживаће право првенства од тог времена. За сваку пријаву може се признати само једно право првенства.

Допуне и исправке подnose се у три примерка. Надлежни државни орган може на захтев пријавиоца рок за допуне и исправке продужити највише за три месеца од дана пријема пријаве.

Примљене пријаве, односно накнадно примљене допуне и исправке, достављају се на даљи поступак најдоцније у року од десет дана.

б) Испитивање новости и техничке изводљивости проналаска

Члан 64

Сваки пријављени проналазак испитује се да ли садржи битна обележја новости, као и да ли је технички изводљив.

Члан 65

Испитивање (експертизу) у погледу новости и техничке изводљивости проналаска врши Савезна управа за проналазаштво.

Испитивање проналаска врши се упоређењем са проналазачким сведочанствима и патентима раније изданим како у земљи тако и у иностранству, и на основу литературе издате у земљи и у иностранству, као и извештаја о примени проналаска.

Савезна управа за проналазаштво је дужна да извештај о експертизи достави органу који је послао пријаву проналаска најдуже за два месеца од дана када је примила пријаву проналаска. Извештај о експертизи за проналаске по којима је пријава поднета главном задружном савезу Управа ће доставити надлежном министру односно комитету. У оправданим случајевима продужење овог рока одређује Претседник Савезне илационе комисије.

в) Испитивање техничке применљивости и корисности проналаска

Члан 66

Свака пријава проналаска упућује се на испитивање у погледу техничке применљивости и корисности проналаска, и то најдоцније у року од десет дана од потврде пријема пријаве проналаска.

Министарство или комитет који је примио пријаву упућује је научно-истраживачком заводу или станици, бироу, лабораторији, или предузећу на испитивање.

Руководници ових јединица дужни су обезбедити да се испитивање техничке применљивости и корисности и доношење мишљења изврши у року од тридесет дана од дана пријема пријаве проналаска.

Надлежан министар може на образложен захтев овај рок продужити.

Члан 67

Проналазак који је утврђен као технички применљив и користан примениће се у производњи без одлагања и то без обзира што проналазачко сведочанство још није издат.

Лице које је поднело пријаву проналаска који се искоришћава сматра се аутором техничког унапређења и стиче право на накнаду за техничко унапре-

ђење. Накнадно издавање проналазачког сведочанства успоставља у корист аутора сва права која припадају проналазачу.

Установа, предузеће или организација која је преузела искоришћавање проналазачког дужна је да о томе извести надлежно министарство односно комитет и Управу за проналазаштво.

г) Решење о издавању односно одбијању издавања проналазачког сведочанства

Члан 68

Кад надлежни орган који је примио извештај о експертизи утврди да се за проналазак може издати проналазачко сведочанство, дужан је у року од месец дана од пријема извештаја о експертизи донети решење о издавању проналазачког сведочанства.

Ако на основу извештаја о експертизи надлежни орган нађе да се проналазак не може примити у предложеном обиму или да се за њега уопште не може издати проналазачко сведочанство, обавестиће о томе пријавиоца, наводећи своје разлоге и податке из експертизе (осим поверљивих), о којима пријавилац има право да се изјасни у року који му се одреди.

По пријему изјашњења пријавиоца, надлежни орган доноси решење о издавању проналазачког сведочанства или о одбијању издавања проналазачког сведочанства.

Члан 69

Надлежни орган је дужан да у донетом решењу о издавању проналазачког сведочанства упозна пријавиоца и са нацртом формулације проналазачког сведочанства (формула проналазачка). Пријавилац има право да у року од тридесет дана од пријема решења поднесе Претседнику Савезне планске комисије жалбу како против решења о издавању проналазачког сведочанства тако и против решења о одбијању издавања проналазачког сведочанства. Претседник Савезне планске комисије доноси коначно решење.

д) Отступања у погледу издавања патента

Члан 70

На подношење пријаве за издавање патента, на њихово испитивање у погледу новости и техничке изводљивости, као и на доношење решења о издавању односно одбијању издавања патента примењују се прописи који важе за проналазачко сведочанство, уз следећа отступања:

1) пријаву за издавање патента, у једном примерку са два описа и са два нацрта, подноси проналазач или његов правни следбеник, односно њихови пуномоћници, непосредно Савезној управи за проналазаштво;

2) решење о издавању односно одбијању издавања патента доноси Савезна управа за проналазаштво најдоцније за 15 дана по истеку рока одређеног за испитивање новости и техничке изводљивости. Против овог решења жалба се подноси Претседнику Савезне планске комисије.

3) кад надлежни орган утврди да се патент с обзиром на новост и изводљивост проналазачког сведочанства може издати, пријава ће се објавити у „Билтену проналазачког сведочанства“ и назначити име пријавиоца, проналазача, захтев за патент и опис суштине патента (формула патента);

4) државна надлежња, установе, предузећа, задружне и друге друштвене организације, као и грађани могу у року од три месеца од дана објављивања пријаве за добивање патента поднети образложене приговоре против издавања патента и оспора-

вати захтев за патент, формулу патента у погледу новости или техничке изводљивости, као и ауторство. По овим приговорима решава Савезна управа за проналазаштво;

5) лица која стално живе у иностранству обављају послове у вези са издавањем патента преко Трговинске коморе ФНРЈ непосредно или путем пуномоћника.

Пријава патента не испитује се у погледу техничке применљивости и корисности проналазачког сведочанства.

б) Регистрација и објављивање

Члан 71

Ако пријавилац није поднео жалбу или кад је решење по жалби постало правоснажно, надлежан орган доставља решење о издавању проналазачког сведочанства Савезној управи за проналазаштво.

Савезна управа за проналазаштво је надлежна да утврди коначну формулу проналазачког сведочанства, као и да изврши регистрацију и објављивање издавања проналазачког сведочанства.

Савезна управа за проналазаштво може одбити да региструје проналазачко сведочанство ако пријављени проналазак не одговара захтевима прописаним овим законом.

Савезна управа за проналазаштво је о овом свом решењу дужна обавестити пријавиоца и надлежно министарство, односно комитет, најдоцније у року од тридесет дана од пријема предмета за регистрацију.

Против решења може се уложити жалба Претседнику Савезне планске комисије чије је решење коначно.

Члан 72

У случају да нема приговора на објављену пријаву патента, или су ти приговори одбачени, Савезна управа за проналазаштво доноси решење о издавању патента и о његовој регистрацији и објављивању.

Члан 73

Регистровани проналазачки објављују се у „Билтену проналазачког сведочанства“.

е) Издавање проналазачког сведочанства и патента

Члан 74

После извршене регистрације издаје се проналазачко сведочанство односно патент.

За издавање проналазачког сведочанства је надлежно министарство или комитет коме је поднета пријава о проналазачког сведочанства, а издавање патента врши Савезна управа за проналазаштво.

Проналазачко сведочанство потписује министар односно претседник комитета. Патент потписује Претседник Савезне планске комисије или, по његовом овлашћењу, руководиоца Савезне управе за проналазаштво.

Члан 75

Ако су аутори проналазачког сведочанства више лица (колективни проналазач), сваком се издаје посебно проналазачко сведочанство у које се уноси лична имена осталих коаутора. Лица која су указивала проналазачу техничку помоћ не сматрају се коауторима.

За заводски проналазачког сведочанства се издаје на име установе, института, бироа, лабораторије, предузећа, задружне или друге друштвене привредне организације, чији је колектив без индивидуалне иницијативе учинио проналазак.

За проналазак учињен у вези са радом проналазача у установи, институту, бироу, лабораторији, предузећу или организацији, проналазачко сведочанство се издаје стварном проналазачу, уз назначење и организационе јединице у којој је проналазак учињен и разрађен.

Члан 76

Форма проналазачког сведочанства је јединствена за целу Федеративну Народну Републику Југославију и прописује је Влада ФНРЈ.

Члан 77

Све претставке и документи у вези са издавањем проналазачког сведочанства ослобођени су таксе. Све трошкове и таксе у вези са издавањем патената и са издатим патентом сноси пријавилац патента. Неплаћањем трошкова и такса за издати патент у одређеном року престаје његова важност.

2) Поступак за остварење права на техничка усавршења

Члан 78

Пријава техничког унапређења или рационализаторског предлога подноси се надлежном, установи, предузећу или другој јединици у чији круг делатности долази одређено техничко усавршење.

Пријава поднета предузећу или њему одговарајућој организационој јединици мора бити испитана најдоцније у року од десет дана. Ако је поднета дирекцији, пријава мора бити испитана у року од двадесет дана, а пријава поднета министарству, односно комитету мора бити испитана најдоцније у року од месец дана од дана њеног пријема.

Пријава се подноси писмено, а може се изузетно поднети и усмено. Предузећа, установе, бироу, лабораторије, научно-истраживачки институти, опитне станице, задружне и друге друштвене привредне организације дужне су указати сваку техничку и стручну помоћ подносиоцу пријаве и саму пријаву формулисати, уколико је аутору техничког усавршења та помоћ потребна. Пријаву у сваком случају потписује аутор.

Члан 79

У току рокова одређених за испитивање пријављених техничких унапређења или рационализаторских предлога мора се донети решење којим се унапређење или предлог било примљив ради испитивања, било одбија, било преузима ради даљег испитивања или експериментисања. Ово решење мора бити одмах саопштено подносиоцу пријаве.

Члан 80

Ако надлежство, установа, предузеће или друга јединица не прими предложено техничко унапређење или рационализаторски предлог, пријавилац има право жалбе надлежном министру, односно председнику комитета Владе ФНРЈ, или владе народне републике, чије је решење коначно.

Члан 81

Диплому о техничком унапређењу односно уверење о рационализаторском предлогу издаје надлежство, установа, предузеће или јединица која је пријаву примила и испитала изводљивост поднетог унапређења или предлога.

Пре издавања ове дипломе односно уверења надлежство, установа, предузеће и јединице републичког и доклатног значаја упућују решење о примању уна-

пређења или предлога са њиховим описом управни за проналазаштво републичке планске комисије.

Савезна надлежства, установе, предузећа или друге јединице упућују решење о примању предлога са описом техничког унапређења или рационализаторског предлога, Савезној управи за проналазаштво

Члан 82

Управа за проналазаштво народне републике, односно Савезна управа за проналазаштво, има право да чини приговоре у погледу правилности донетих решења о признању права на техничко усавршење.

Оне су дужне да најдоцније у року од петнаест дана од пријема наведених решења упуте цео предмет са својим приговором надлежном републичком односно савезном министарству или комитету.

Министарство односно председници комитета разматрају предмет и доносе коначно решење којим могу потврдити решење својих установа, предузећа или јединица о издавању дипломе о техничком унапређењу односно уверења о рационализаторском предлогу, или поништити њихово решење о утврђивању права на ова техничка усавршења.

Члан 83

Надлежства, установе, предузећа, задружне и друге друштвене привредне организације издају подносиоцу пријаве техничког унапређења, диплому, а подносиоцу пријаве о рационализаторском предлогу уверење, најдоцније у року од десет дана по пријему потврдног мишљења управе за проналазаштво народне републике, односно Савезне управе за проналазаштво, односно од пријема решења министра или председника комитета којим се потврђује њихово решење о давању права на техничко унапређење или рационализаторски предлог.

Члан 84

Форма дипломе о техничком унапређењу односно уверења о рационализаторском предлогу јединствена је за целу Федеративну Народну Републику Југославију, а прописује је Председник Савезне планске комисије.

VII. Спорови

1) Спорови о правилности издавања проналазачког сведочанства и патената

Члан 85

Државно надлежство, установа и предузеће, задружна и друга друштвена организација, као и поједини грађани имају право да оспоравају правилност издавања проналазачког сведочанства или патената у погледу на новост проналаска.

Тужбе за оспоравање новости издатог проналазачког сведочанства или патената подnose се Савезној управи за проналазаштво.

Право на подношење тужбе траје годину дана рачунајући од дана кад је објављено издавање проналазачког сведочанства, а у случају да се објављивање није вршило, рачунајући од дана издавања проналазачког сведочанства.

Право на подношење тужбе за оспоравање новости патената траје за цео рок важења патената.

Члан 86

Државно надлежство, установа или предузеће, задружна или друга друштвена организација, као и сваки грађанин имају право оспоравати издати патент по основу да је аутор проналаска имао право добити само проналазачко сведочанство.

Жалба се подноси Савезној управи за проналазаштво.

Право на подношење жалбе траје годину дана рачунајући од дана издавања патента.

Члан 87

Државно надлештво, установа или предузеће, задружна или друга друштвена организација, као и сваки грађанин могу оспоравати издато проналазачко сведочанство или патент по основу да стварни аутор проналаска није лице које је означено за аутора проналаска.

Све спорове по питању ауторства решава надлежни окружни суд.

Право на подношење тужбе траје годину дана рачунајући од дана кад је објављено издавање проналазачког сведочанства или патента, односно, ако до објављивања није дошло, од дана издавања проналазачког сведочанства.

Сагласно пропису овог члана може се вршити и оспоравање ауторства техничког унапређења или рационализаторског предлога.

Члан 88

Правоснажно решење о поништењу проналазачког сведочанства или патента објављује се у „Билтену проналазака“.

2) Спорови о висини накнаде и о начину и року њене исплате

Члан 89

Носилац права из проналазачког сведочанства, техничког унапређења или рационализаторског предлога има право да оспорава правилност одређене висине накнаде која му законито припада.

Жалба се подноси старешини више организационе јединице од оне која је решење о накнади донела. Решење министра односно председника комитета је коначно.

Против коначног решења о висини накнаде носилац права из проналазачког сведочанства, техничког унапређења или рационализаторског предлога има право поднети тужбу надлежном суду.

Члан 90

По питању повреде начина и рокова исплате накнаде тужба се подноси надлежном редовном суду.

VIII. Проналасци и техничка усавршења поверљивог карактера

Члан 91

Сви проналасци и техничка усавршења који се одnose на народну одбрану сматрају се поверљивим.

Сваки други проналазак и техничко усавршење може се приликом пријаве прогласити да је поверљивог карактера. Решење да је проналазак или техничко усавршење проглашено поверљивим саопштава се одмах пријавиоцу, проналазачу и свим органима који учествују у поступку за заштиту и остварење права на проналазак или техничко усавршење. Орган надлежан за пријаме пријаве проналаска или техничког усавршења овлашћен је да прогласи одређене проналаске, односно техничка усавршења поверљивим.

Проналазач чији проналазак по својој природи има поверљив карактер као и лице чије техничко унапређење или рационализаторски предлог има такав карактер дужно је да предузме све мере које зависе од њега ради заштите проналаска, техничког унапређења и рационализаторског предлога од раз-

глашавања, као и да га преда надлежном државном органу.

Члан 92

Аутор проналаска који може имати значај за народну одбрану дужан је лично предати пријаву проналаска Министарству народне одбране. Лица која бораве у иностранству подnose пријаву проналаска, који може имати значај за народну одбрану преко овлашћеног органа Министарства народне одбране.

Члан 93

Заинтересовани државни органи дужни су обезбедити сваку техничку и другу помоћ аутору проналаска и техничког усавршења поверљивог карактера ради очувања њихове поверљивости.

Министар народне одбране прописује посебна упутства за поступак испитивања, заштите и искоришћавања проналасака и техничких усавршења која се одnose на народну одбрану.

Сви државни органи, установе, предузећа, задружне и друге друштвене организације дужни су нарочито обезбедити чување свих података о проналасцима и техничким усавршењима који се сматрају или су проглашени поверљивим.

IX. Патентирање и остваривање патената у иностранству и заступање иностраних лица у Федеративној Народној Републици Југославији

Члан 94

Патентирање и остваривање у иностранству проналасака учињених у Федеративној Народној Републици Југославији или проналасака учињених у иностранству од стране држављана Федеративне Народне Републике Југославије, може се вршити само ако је проналазак претходно пријављен надлежном органу у земљи и добијена дозвола од Министарства спољне трговине и надлежног министарства односно комитета у чију привредну грану делази проналазак.

У погледу заштите у иностранству права проналазача проналазачко сведочанство се изједначаје са патентом. У погледу патентирања проналаска за који је издато проналазачко сведочанство, Федеративна Народна Република Југославија има права сопственика патента.

На патентној пријави у иностранству поред назива државе означава се и име проналазача.

Члан 95

Иностранска лица која траже или имају какво право у нашој земљи морају имати пуномоћника који је држављанин Федеративне Народне Републике Југославије, уколико не траже заступање својих права преко Трговинске комере или Министарству спољне трговине ФНРЈ.

Пуномоћници могу бити адвокати и патентни инжењери.

Ближе прописе о заступању и пуномоћницима прописује Председник Савезне правне комисије у споразуму са Министром правосудја ФНРЈ.

X. Кривично — правна заштита

Члан 96

Као учинилац посебног кривичног дела против проналазаштва сматраће се:

- 1) ко присваја туђе проналазачко право;

2) ко присваја туђе право на техничко усавршење;

3) ко неовлашћено искоришћава проналазак чије искоришћавање припада држави;

4) ко неовлашћено искоришћава туђи патент или лиценцу;

5) ко неовлашћено оглашава суштину туђег проналазка пре његовог објављивања у „Билтену проналазача“;

6) проналазач, новатор или рационализатор који повреди тајну проналазка или техничког усавршења који су проглашени поверљивим или по својој природи имају поверљив карактер;

7) држављанин Федеративне Народне Републике Југославије који у иностранству патентира или остварује проналазак без одобрења надлежног државног органа Федеративне Народне Републике Југославије.

Учинилац дела изведених у претходном ставу казниће се казном лишења слободе до три године и новчаном казном.

Члан 97

Свако дело противправне повреде тајности проналазка или техничког усавршења које учини службено лице претставља одговарајуће кривично дело против службене дужности и казниће се према Закону о кривичним делима против службене дужности, уколико повреда државне тајне у области проналазача не претставља теже кривично дело.

Члан 98

Службено лице које намерно или из побуда противних интересима службе неоправдано одуговлачи разматрање, разрађивање или примену проналазача, техничких унапређења и рационализаторских предлога или које задржава исплату награде проналазачима, новаторима и рационализаторима, или које прави друге сметње и тешкоће у погледу заштите и остварења права на проналазак, техничко унапређење и рационализаторски предлог казниће се новчаном казном или поправним радом до годину дана.

XI. Прелазне и заврше одредбе

Члан 99

За проналазачка права страних држављана стечена пре ступања на снагу овог закона важиће међународни споразуми. У недостатку ових примена важеће се начело узајамности.

Изузетно, право патента или лиценце које је раније припадало предузећима која су национализована или постала државном својином на основу другог закона припада држави по постојећим прописима.

Члан 100

Патенти који су у време ступања на снагу овог закона у вожности остају и даље на снази по прописима овог закона.

Поступак по поднетим пријавама патената о којима није донето решење и одобрење или по којима нису истекли рокови наставиће се по прописима овог закона.

Члан 101

Лице које изложи какв проналазак у Федеративној Народној Републици Југославији, на званичној или званично признатој изложби, била она међународног или домаћег карактера, може издати у року од три месеца по свршетку изложбе тражити заштиту са приоритетом од дана излагања.

Члан 102

Овлашћује се Влада ФНРЈ да донесе уредбу о узорцима, моделима и жиговима.

Члан 103

Влада ФНРЈ ће уредбом донети прописе о наградама, наградама и повластицама проналазача, новатора и рационализатора, о организацији у раду Савезне управе за проналазачтво и о начину финансирања издатака у погледу проналазача, техничких унапређења и рационализаторских предлога.

Овлашћује се Претседник Савезне планске комисије да у споразуму с Централним одбором Савеза синдиката Југославије донесе прописе о поступку и испитивању техничких унапређења и рационализаторских предлога.

Овлашћује се Претседник Савезне планске комисије да доноси ближе прописе за правилно извршење овог закона.

Члан 104

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“

У бр. 1648

1 децембра 1948 године

Београд.

Президијум Народне скупштине
Федеративне Народне Републике Југославије

Секретар,
Миле Перуничкић, с. р.

Претседник,
др Иван Рибар, с. р.

884.

На основу члана 74 тач. 6 Устава, а у вези чл. 4 тач. 9 Закона о Президијуму Народне скупштине ФНРЈ, Президијум Народне скупштине ФНРЈ проглашује Закон о изменама и допунама Закона о инспекцији рада који су донели Савезно веће и Веће народа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 28 новембра 1948 године, а који гласи:

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУКАМА ЗАКОНА О ИНСПЕКЦИЈИ РАДА

Закон о инспекцији рада од 12 децембра 1946 године мења се и допуњује, тако да пречишћени текст тог закона гласи:

Закон

о инспекцији рада

1. Задаци инспекције рада

Члан 1

Задатак инспекције рада јесте вршење надзора над извршењем свих прописа и мера о уређењу радних односа и радних услова и над потпуним и правилним извршењем обавеза за заштиту лица у радном односу, као и вршење прегледа парних котлова, парних судова и судова под притиском.

Инспекција рада врши и надзор над условима рада и над извршењем мера техничке и здравствено-техничке заштите лица на добровољним радовима.

У вршењу својих задатака инспекција рада сарађује са синдикалним организацијама.